

**PROGRAM MERYTORYCZNY  
KONKURSU HISTORYCZNEGO  
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW  
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO  
w roku szkolnym 2017/2018**

**I. CELE KONKURSU**

- kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy historycznej;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji uczniów do dalszego uczenia się historii i innych przedmiotów humanistycznych;
- popularyzacja wiedzy o dziejach ojczystych na tle wydarzeń z historii powszechnej;
- doskonalenie umiejętności historycznych poprzez rozwijanie myślenia historycznego;
- kształtowanie dumy narodowej i postaw patriotycznych;
- wyrabianie postawy szacunku dla osiągnięć minionych pokoleń;
- wyrabianie zdolności krytycznego myślenia historycznego i wykorzystania wiedzy historycznej w praktyce;
- wspieranie zainteresowań historycznych.

**II. WYMAGANIA KONKURSU**

Na wszystkich etapach uczeń powinien wykazać się umiejętnościami i wiadomościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), a także:

- sytuowania wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków poprzedzania, równoczesności i następstwa;
- dostrzegania zmian w życiu społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym i cywilizacyjnym;
- rozpoznawania tekstów kultury;
- wyszukiwania oraz porównywanie informacji pozyskanych z różnych źródeł i formułowanie wniosków;
- wyjaśniania związków przyczynowo – skutkowych analizowanych wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych;
- tworzenia narracji historycznej;
- dostrzegania w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
- pracy z mapą historyczną.

### III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

#### TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROKU SZKOLNYM 2017/2018

#### Przemiany społeczne i obyczajowe na ziemiach polskich na tle Europy od X wieku - do początków XX wieku.

##### **Etap I (szkolny)**

Uczestnicy powinni wykazać się umiejętnościami i wiadomościami określonymi w Celach kształcenia–wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), oraz punkty od 1 do 15 (Najdawniejsze dzieje człowieka - Polska w dobie unii z Litwą);

- Najdawniejsze dzieje człowieka;
- Cywilizacje Bliskiego Wschodu;
- Starożytny Izrael;
- Cywilizacja grecka;
- Cywilizacja rzymska
- Dziedzictwo antyku;
- Chrześcijaństwo;
- Arabowie i świat islamski;
- Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa;
- Bizancjum i kościół wschodni;
- Społeczeństwo średniowiecznej Europy;
- Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy;
- Polska pierwszych Piastów. Polska dzielnicowa i zjednoczona;
- Polska w dobie unii z Litwą;

##### **Poszerzenie treści Podstawy programowej**

Poszerzenie treści Podstawy programowej w I etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu, będzie dotyczyło:

- Społeczeństwo feudalne w Polsce pierwszych Piastów;
- Funkcjonowanie system lennego;
- Życie codzienne mieszczan w XIII i XIV w.;
- Obyczaje rycerskie;
- Przemiany społeczne w czasie rozbitcia dzielnicowego w Polsce;
- Kształtowanie się stanu szlacheckiego.

## **ETAP II (rejonowy)**

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się umiejętnościami i wiadomościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), oraz punkty od 16 do 28 (Wielkie odkrycia geograficzne – rewolucja francuska):

- Wielkie odkrycia geograficzne;
- Humanizm i renesans;
- Rozłam w kościele zachodnim;
- Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów;
- Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII w.;
- Formy państwa nowożytnego;
- Europa w XVIII ;
- Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w.;
- Bunt poddanych – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych;
- Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej
- Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w.;
- Rewolucja francuska.

Na etapie II obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności z etapu I.

### **Poszerzenie treści Podstawy programowej**

Poszerzenie treści Podstawy programowej w II etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu i będzie dotyczyło zagadnień:

- Wpływ odkryć geograficznych na przemiany społeczne;
- Demokracja szlachecka;
- Rozwarstwienie stanu szlacheckiego;
- Życie i obyczaje szlachty;
- Złoty wiek Gdańska – życie i obyczaje mieszczan na przykładzie Gdańska;
- Kultura sarmacka.

## **ETAP III (wojewódzki)**

Uczestnicy powinni wykazać się umiejętnościami i wiadomościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu historia na III etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), oraz punkty od 29 – do 39 (epoka napoleońska - sprawa polska w I wojnie światowej).

- Epoka napoleońska;
- Europa po kongresie wiedeńskim;
- Rozwój cywilizacji przemysłowej;
- Europa i świat w XIX w.;
- Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim;
- Społeczeństwo dawnej Rzeczypospolitej wobec powstań narodowych;
- Życie pod zaborami;
- Europa i świat na przełomie XIX i XX w.;
- I wojna światowa i jej skutki;
- Rewolucje rosyjskie;
- Sprawa polska w I wojnie światowej.

Na etapie III obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności z etapu I i II, a ponadto poszerzenie treści Podstawy programowej.

### **Poszerzenie treści Podstawy programowej**

Poszerzenie treści Podstawy programowej w III etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu i będzie dotyczyło zagadnień:

- Społeczeństwo wobec powstań – listopadowego, krakowskiego i styczniowego.
- Myśl społeczna Wielkiej Emigracji.
- Przemiany społeczne po klęsce powstania styczniowego.
- Wpływ rewolucji przemysłowej na przemiany społeczne.
- Życie i obyczaje grup społecznych w XIX w.
- Wpływ I wojny na przemiany społeczeństwa polskiego.
- Zmiany dotyczące roli kobiet w XIX i XX w.

### **Ponadto:**

Podczas etapu III uczeń powinien wykazać się umiejętnością tworzenia wypowiedzi pisemnej, w której w oparciu o wskazaną literaturę przedmiotu przedstawi argumenty uzasadniające własne stanowisko.

## **IV. OBOWIĄZKOWA LITERATURA DLA UCZNIĄ**

**Na konkursie obowiązuje tylko literatura przedstawiona poniżej.**

1. Podręczniki do historii dopuszczone do użytku przez MEN oraz ogólnodostępne atlasy historyczne.

Treści dotyczące wskazanych zagadnień w :

2. Szczur S., Historia Polski średniowiecze, Kraków 2002 i inne wydania
3. Zientara B. Historia powszechna średniowiecza, Warszawa 2015 i inne wydania
4. Chwalba A. Historia Polski 1795 – 1918, Kraków 2001 i inne wydania

5. Polska. Dzieje cywilizacji i narodu, pod red. M. Derwicha i A. Żurka, Warszawa – Wrocław 2002.

Tom I *U źródeł Polski*

Tom II *Monarchia Piastów*

Tom III *Monarchia Jagiellonów*

Tom IV *Rzeczpospolita szlachecka*

Tom V *Pod zaborami*

#### **V. INFORMACJA DLA UCZNIĄ DOTYCZĄCA WARUNKÓW KONKURSU**

Na konkurs historyczny uczeń przynosi ze sobą wyłącznie przybory do pisania: pióro lub długopis.

Podczas konkursu zabrania się wnoszenia na salę wszelkich urządzeń elektronicznych.